

ITARDE, QUERIDO!

Galileo, Brecht, Joan Oró, 'eppur si muoven'..?

Marisa García Viñals
Esriptora

La meua Seu d'Urgell mítica les nits eren molt negres. Els estels brillaven com si els haguessin polit amb Netol. La contaminació lumínica, que blasma el Salvador J. Ribas, director del Parc Astronòmic del Montsec (amb qui comparteixo tertúlia cultural a U-A-1 Ràdio) encara no s'havia inventat. Em veig encara ara aixecant el cap i mirant, una mica tòtila, la rutilant cúpula celeste. Una d'aquelles nits, el madrileny del meu pare em va enxampar amb el dit índex apuntant les estrelles i comptant-les. "Hija, no pretendas luchar contra los molinos de viento. ¡Las Dulcineas no estan para estos menesteres!". Val a dir que el pare em llegia el *Quijote* cada nit...

Amb semblant recordatori infantil i familiar, dic que a servidora, el cel, els estels, les galàxies i els seus misteris insondables, m'han deixat bocabadada. Per tant, un dels meus herois històrics és Galileo Galilei, físic i matemàtic, un busca-rans nat a Pàdua ara fa 450 anys. Fill d'una família patricia florentina (vaja com un dels fills de Jordi Pujol, però intel·ligent!), Galileo se la va ju-

Galileo, Brecht, Oró, excels triumvirat científic, i escènic, hauria d'estimular la imaginació dels lleidatans. Fer-nos mirar el cel com quan érem infants

gar tot apostant per la raó científica, que com tothom sap, res té a veure amb la fe religiosa i/o nacionalista. I va topar contra el mur de l'Església Catòlica Apostòlica i Romana. Resumeixo: se'l van carre-

gar de per vida. I si la va conservar, és gràcies al sentit de supervivència. Pràctic ell. Diuen que va dir allò tan èpic de "Eppur si muove" (malgrat tot, es belluga). Qui és belluga és la Terra al voltant del Sol. Contraria-

va el Papa que dogmatitzava que el Sol girava a l'entorn de la Terra. Per fer-nos-en una idea: Galileo ara s'enfrontaria amb el Papa Astut Mas i el seu discurs catalunyacentric. I per què? Xupat! On són les proves que la independència laietana farà més pròspers i feliços les lleidatanes i els lleidatans? Fosca nit...

Així les coses, el meu còmplice vital (que no vitalici!), el teatrer Marcel·lí Borrell rep l'encàrrec de l'Institut d'Estudis Ilerdencs i del Parc Astronòmic del

Montsec, per muntar una adaptació de *La vida de Galileo* de Bertolt Brecht, per celebrar l'Any Oró. Aprofito per preguntar al meu dilecte alcalde, ¿com és que l'Ajuntament de Lleida ha rebutjat programar el muntatge teatral? Si Galileo era pràctic, jo també, senyor alcalde. Vaig assistir a *Galile@: o quan la ciència passa pel tub* a l'estrena al Parc Astronòmic d'Àger el passat 18 d'octubre. Les sensacions foren contradictòries. Vull dir que em debatia entre el sentiment (pobre Galileo!): l'escena quan Galileo cau de quatre potes davant l'astúcia eclesialística, i l'ar-

gument (astut Galileo!): l'escena que Galileo avisa, "El saber es basa en el dubte sistemàtic". En acabar la funció teatral vaig sortir a camp obert. Fosca nit. Llumínos espectacle...

I, per fi, arribo a l'Any Oró municipal, el tercer mosqueter del títol d'aquest article. ¿Per què aquest any, aquí i ara? Doncs perquè en fa 10 que el científic Joan Oró, fill d'uns forners del carrer Anselm Clavé, enfilava el seu darrer viatge estel·lar. Dit així, fins i tot pot sonar a poètic, necrofílic. Tant de bo. Per allò de parlar amb la deguda propietat periodística, m'he atansat a l'Auditori Enric Granados a visitar l'exposició que sobre l'il·lustre personatge ha improvisat la Paeria. He dit improvisat i ho mantinc, senyor alcalde. Puc entendre que, a l'espera del seu trasllat al futur Museu del Clima i el Medi Ambient a Gardeny, l'exposició s'hagi fet a l'Auditori. La música és matemàtica al capdavant. Amb tot em pregunto: no se'ns podia oferir millor partitura? Malgrat el nombrosos objectes i documents exhibits, l'exposició no fa vibrar. És un catàleg fred que desaprofita la melodia que moltes de les peces en podrien fer sentir sobre Joan Oró...

Galileo, Brecht, Joan Oró, excels triumvirat científic i escènic, hauria d'estimular la imaginació dels lleidatans i les lleidatanes. Fer-nos mirar el cel com quan érem infants...

EL SENTIT DELS SISTEMES INTERACTIUS I EL LLIGAM QUE TÉ AMB LA CIUTAT DE LLEIDA

World Usability Day

Toni Granollers i Saltiveri

Membre del Grup de Recerca en Interacció Persona Ordinador i Integració de dades de la UdL

El 13 de novembre va celebrar-se el Dia Mundial de la Usabilitat (World Usability Day, <http://www.worldusabilityday.org>), un esdeveniment que es commemora ininterrompudament cada novembre des del 2005, i que intuïxo que a la gran majoria no els dirà res. En el camp de la tecnologia, usabilitat fa referència a quant fàcil (o difícil) és l'ús d'un sistema interactiu, ja sigui un programa d'ordinador, una app d'un mòbil, el quadre de comandament del cotxe o, fins i tot, la rentadora. Així doncs, aprofitaré l'avinentesa d'aquest dia i aquest atribut dels sistemes interactius per explicar-ne el seu sentit i el lligam que té amb la ciutat de Lleida.

Avui en dia difícilment trobarem algú que diàriament no utilitzi un bon grapat de sistemes interactius (mòbils, ordinadors, consoles de jocs, televisors, rentavaixelles, programadors de la calefacció o de l'aire condicionat, etc.) i segurament

sovint ens hem preguntat per què una cosa o una altra és tant complicada d'utilitzar. Fins i tot, gosaria dir que sovint hem caigut en el parany de pensar que el problema érem nosaltres, que no en sabíem prou. Quan, per contra, molt probablement és el programador i/o dissenyador que no ha fet bé la seva feina i que no ha sabut explicar-se en els temes adequats als usuaris a qui va dirigit els sistema.

La preocupació per la qualitat de les interfícies dels sistemes que habitualment utilitzem, encara que no ho sembli, ve de lluny. Ja a principis dels anys 70, quan la informàtica tal i com actualment l'entem era a la prehistòria, persones de disciplines tant diverses com ara la informàtica, la psicologia cognitiva, el disseny gràfic o l'ergonomia van adonar-se que la part més important de la tecnologia són les persones que la utilitzen -altrament, la tecnologia, per si mateixa no té de sentit. Així doncs, naix la disciplina de la Interacció Persona-Ordinador (IPO, també coneguda com a HCI, del terme anglosaxó Human-Computer Interaction) que, més enllà de la part tecnològica, es preocupa i estudia la relació entre els humans i els ordinadors. Escoltem per

primer cop termes com usabilitat, accessibilitat (per fer possible l'ús de la tecnologia a les persones amb discapacitats) o factors humans lligats al camp de la tecnologia. Investigadors i professionals d'arreu analitzen tots els aspectes, humans i tècnics, que intervenen durant el procés comunicatiu entre les persones i els aparells que ens envolten, i Lleida hi té un paper destacable a nivell nacional.

A la Universitat de Lleida, el professor d'informàtica Jesús Lorés, impulsor i primer director de l'actual Escola Politècnica Superior era un enamorat de la IPO. Totalment convençut que calia apropar la informàtica a totes les persones, malgrat molts en dubtaven -alguns encara en dubten avui- de la seua rellevància va ser un dels pioners a l'Estat espanyol a preocupar-se per les necessitats i les característiques dels usuaris de la tecnologia. Per tal d'impulsar-la, creà, a nivell local, el Grup de Recerca en Interacció Persona Ordinador i Integració de dades (GRIHO) i, a nivell estatal, va ser membre fundador de la Asociación Interacción Persona-Ordenador (AIPO); entitats que va dirigir fins que fa vuit anys ens va deixar. En aquest context, els estudis d'in-

formàtica de la UdL van ser els primers de tot l'Estat en tenir una assignatura obligatòria de HCI, matèria actualment obligatòria, segons regulació oficial, a tots els Graus en Enginyeria Informàtica de l'Estat.

Més tard, com a conseqüència de la consolidació de la temàtica tant a nivell docent com a investigador, l'any 2007, la UdL inicià el Màster en Interacció Persona-Ordinador, únic a l'Estat i homologat en l'Espai Europeu d'Educació Superior. Malauradament, i com a conseqüència de l'actual situació socio-econòmica, actualment aquest màster es troba aturat.

Continuant amb el fil de la usabilitat, cal dir que degut al gran impacte de les TICs aquest terme ha quedat insuficient i darrerament es parla més d'experiència d'usuari (UX, de User eXperience). Així, l'hora de dissenyar o valorar la qualitat d'un aplicatiu tecnològic, ja no compta tant sols la qualitat d'ús sinó que, a més, es tenen presents aspectes com ara el component emocional que experimenta una persona mentre que dura la interacció. Per això és fàcil trobar per la xarxa molta informació sobre la UX com també força professionals del món web, i TIC en general, que inclouen

aquest disseny entre les seves habilitats. Trobarem també nombroses ofertes de feina que demanen tenir aquesta competència. El grau d'ocupabilitat en aquest sector és tant important que hi ha portals d'ofertes de feina específics d'aquest sector. S'evidencia doncs que, allò que els més *frikis* de la tecnologia obviaven (posar la persona per sobre la tecnologia) és un factor diferencial de qualitat que cal tenir present. Sortosament, la UdL n'és un referent demostrat. Altrament, els nostres estudiants no haurien tingut la sort de rebre classes directament d'empresadors de l'ecosistema UX amb seu al Silicon Valley (EEUU) o del dissenyador principal de les interfícies dels avions Airbus amb seu a Toulouse.

Com diu el lema del Dia Mundial de la Usabilitat, l'objectiu de totes les persones i institucions relacionades amb la tecnologia que ens envolta no és altre que assegurar que els productes i serveis que diàriament utilitzem sigui de fàcil accés i simples d'utilitzar. I a la UdL i al grup GRIHO en particular continuarem treballant per intentar fer un món tecnològicament més usable i amb millors experiències per als seus usuaris.